

1. Vrednote in potenciali malih zgodovinskih mest obsegajo njihovo vlogo čuvajev dediščine in identitete in so hkrati pomembni viri trajnostnega razvoja. Pojem malega mesta vključuje, poleg njegovih urbanih struktur, tudi njegovo okolico (kulturno pokrajino), s katero ga vežejo fizične, funkcionalne, administrativne, vizualne in druge vezi.
2. Vsako malo mesto je posebno in zahteva specifičen pristop, vendar so metodološki postopki revitalizacije podobni in temeljijo na interdisciplinarnem raziskovanju in dokumentiranju obstoječega stanja vseh elementov mesta in njegove kulturne pokrajine, izdelavi in sprejemanju načrtov revitalizacije ter sprejemanju načrta upravljanja. Projekt "Moščenice - živo mesto muzej" je pomemben primer implementacije revitalizacijskih načrtov malega mesta.
3. Potrebno je uvesti nove oblike prostorsko-planskih dokumentov oz. konservatorsko urbanističnega plana kot temeljnega dokumenta revitalizacije malega zgodovinskega mesta. Izdelava in sprejetje tovrstnega dokumenta vključuje strokovno in družbeno javnost ter povezanost vseh interesnih skupin. Vloga lokalnega prebivalstva je ključna pri izdelavi in sprejetju vseh odločitev. Načrt revitalizacije malega zgodovinskega mesta vključuje konservacijo in interpretacijo njegove kulturne in naravne dediščine, na osnovi predhodno izdelane konservatorske in pokrajinske študije.
4. Implementacija načrta revitalizacije in koordinacije aktivnosti pogojuje nujno sprejetje načrta upravljanja z akcijskim načrtom.
5. Trajnostne kulturne, eko in druge oblike selektivnega turizma lahko postanejo ključna gibala razvoja malih mest.
6. Zagotoviti je potrebno mreženje mest, podatkov, izkušenj in aktivnosti.
7. Vire financiranja za projekte revitalizacije je potrebo iskati na različnih ravneh, od državnih, predpristopnih in drugih skladov ter z oblikovanjem javno-zasebnega partnerstva.
8. Potrebno je nenehno spremljanje sprememb v prostoru ter strokovna podpora vseh aktivnosti, ki lahko pripeljejo do sprememb v kulturno-zgodovinskih območjih in pokrajinah.
9. Hrvaški zakon o zaščiti in neusklajenosti kulturnih dobrin, zakon o zaščiti narave ter zakon o prostorski ureditvi in gradnji niso medsebojno usklajeni, zato so potrebne njihove dopolnitve in sprejetje strategije obnove malih mest na nacionalni in regionalni ravni.

ECOVAST je bil ustanovljen leta 1984 z namenom pospeševanja kvalitete življenja podeželskih skupnosti in ohranjanja podeželske dediščine Evrope. Deluje v obliki mreže posameznih članov in nacionalnih sekcij (Avstrija, Hrvaška, Madžarska, Makedonija, Nemčija, Poljska, Romunija, Rusija, Slovaška, Velika Britanija), s povezovanjem lokalnih, regionalnih in mednarodnih akterjev in pristopom od spodaj navzgor. Ima posvetovalni status pri Svetu Evrope ter sodeluje z Evropsko komisijo in drugimi evropskimi organizacijami. Znotraj ECOVAST-a delujeta delovni skupini za podeželsko arhitekturo in pokrajino.

Več o ECOVAST-u si lahko preberete na www.ecovast.org, o Hrvaški nacionalni sekciji pa na <http://ecovasthr.pbworks.com>. Zbornik povzetkov predavanj je dostopen na <http://maligradovi.pbworks.com>.

Tatjana Vokić

4. tabor Društva učiteljev geografije Slovenije

Pod naslovom Drugačna geografija je 16. in 17. oktobra 2009 potekal 4. tabor Društva učiteljev geografije Slovenije. Udeležilo se ga je 25 osnovnošolskih, srednješolskih in univerzitetnih učiteljev geografije ter študenti in tudi brezposelni geografi. Ker letos organizatorjem ni uspelo pridobiti finančne pomoči Mestne občine Ljubljana, so bili stroški udeležbe višji, zato pa je v organizacijskem smislu dobro steklo sodelovanje z Zavodom RS za šolstvo.

Izhodiščna tema tabora je bila "Drugačna geografija". V čem se je kazala "drugačnost" geografije? V ustvarjalnem sodelovanju udeležencev in prelivanju idej med predavatelji in slušatelji. V brezplačnem sodelovanju predavateljev. V spoznavanju redkeje uporabljanih didaktičnih pristopov. V upoštevanju razvoja geografske stroke pri pouku. V prilaganju okoliščinam, ko učence/dijake pelješ v prvič videno pokrajino. V spoznavanju legitimnosti improviziranja pri pouku. V seznanitvi z možnostmi rabe novih tehnologij (geografskih informacijskih sistemov in aparatov GPS). V prepričevanju, da so splošni cilji učnega načrta oz. kataloga znanj nadrejeni operativnim ciljem učnega načrta oz. kataloga. V spoznavanju pokrajinskih značilnosti pokrajine ob Muri in nad njo. V spoznavanju tehnik in metod terenskega dela in uresničevanju učnih ciljev na ekskurziji.

Računalniško učilnico in bivalno-kulinarično udobje je udeležencem nudil Dijaški dom Radenci, ki je zelo primeren tudi za šolske ekskurzije, ker poleg možnosti za prenočevanje in

obedovanje, omogoča v raznovrstnih učilnicah turistične srednje šole tudi sodoben pouk.

V seminarskem delu so bili naslovi tem Spletna učilnica (Mirsad Skorupan), Razvoj didaktike geografije na Slovenskem (Rožle Mrvar Bratec), Razmerje med splošnimi in operativnimi cilji pouka ter improviziranje pri pouku geografije (Igor Lipovšek), Terensko delo v prvič videjni pokrajini – praktični primeri z mednarodnega tekmovanja 2009 (Danijel Lilek), Pojemovne mreže (Lea Nemeč), Nekateri redkeje uporabljani didaktični pristopi (dr. Anton Polšak), Svetovni navigacijski sistem ali džipies - GPS (Mirsad Skorupan). Najbolj dinamično je bilo na delavnicah, kjer so udeleženci v skupinah na primeru Sredozemlja sami pokazali, kako se izdelujejo pojmovne mreže in kjer so na terenu sami uporabljali tehnologijo GPS.

Osrednji del sobotnega izobraževanja je Franci Čuš namenil družbenju z gričevnato pokrajino v porečju Mure in Ščavnice. Z Murske rav-

nine je pot vodila preko vinorodnih gor in Kapelskega vrha v dolino Ščavnice. Prvi daljši postanek je bil v Dragotincih. Na pobočju nad avtocesto je bilo možno opazovati raznovrstne procese v kulturni pokrajini: širitev naselij, kmetijsko proizvodnjo, opuščanje kmetij, suburbanizacijo, revitaliziranje kmečkih domov, melioriranje zemljišč ter spremembe, ki jih je v ruralno območje prinesla gradnja in izgradnja avtomobilske ceste. Spremembe v pokrajini je bilo možno spoznati s pomočjo fotografij, ki so prikazovale razmere v preteklosti.

Naslednji postanek je bil ob strugi Ščavnice blizu Žihlave. V pokrajini je bilo možno primerjati naravne in antropogene obvodne geomorfološke procese ter poskuse renaturacije območja, ki ga je kanalska vodna melioracija povsem degradirala.

Ilustrativen je bil obisk centralnega naselja Sv. Jurij s trškim delom Videm. Kratek sprehod je iz videza in kratke razlage razkril dinamiko naselja, v

kateri se ciklično izmenjujejo obdobja razvoja, stagnacije in nazadovanja. Geografe je sprejel župan Anton Slana, ki je opisal razvojne uspehe in težave podeželske občine s 3000 prebivalci, ki je gravitacijsko razpeta med Lenart, Ptuj, Gornjo Radgono in Ljutomer, po izgradnji avtoceste pa tudi na Mursko Soboto in Maribor.

Po kosilu v prijaznem ambientu domače gostilne je sledil obisk gradu Negova in naselja ob njem. Veličasten renesančni grad je bil obnovljen s sredstvi Evropske unije. Do takrat, ko bo v njem hotel in druge dejavnosti visokega turizma, pa v njem priložnostno gostuje podjetno in samoiniciativno domače kulturno društvo, ki z vodenjem po obnovljenem in še neobnovljenem delu gradu in s predstavami v njegovi kleti, obuja običaje negovskega območja in predstavlja bogato grajsko zgodovino. Za ogled zeliščnega vrta je zmanjkalo časa. Dovolj ga je bilo le še za ogled vrelca Ivanjševske slatine in mofete. Okoslavske mofete (izhajanja CO₂ iz razpoke v zemlji) se ni dalo videti, ker v obcestnem jarku ni bilo vode, v kateri bi se plin mehuril. Geografsko raziskovalno razočaranje je potešil Franci Grlica, ki je predlagal poskus z ognjem – plamen na vžigalniku je v bližini razpoke ugasnil.

Najvztrajnejše je Franci Čuš v somraku po vrnitvi v Radence popeljal še na sprehod preko po zadnji vremenski ujmi še vedno precej opustošenega zdraviliškega parka in mimo Zdravilišča Radenci - nekdanjega jugoslovanskega turističnega smerokaza in inovatorja, ki pa je v razvoju zaostal.

In kje bo 5. tabor DUGS? Pravijo, naj si vikend sredi oktobra 2010 rezerviramo za pokrajino ob Soči in Beneško Slovenijo. Vabljeni!

Igor Lipovšek

Postanek na Dragotinskem Vrhu je bil namenjen analizi družbeno-geografskih procesov (foto: Igor Lipovšek).